

Tag der Arbeit, 1. Mai

د کار ورځ، د می لومړی نېټه

<p>Heute ist der erste Mai. Dieser Tag ist „Tag der Arbeit“.</p>	<p>نن د می لومړی نېټه ده. دا ورځ د "کارگر ورځ" ده.</p>
<p>Es ist ein Tag der Erinnerung an lange und harte Auseinandersetzungen. Die begannen mit der Industrialisierung, zuerst in England – die so genannte „industrielle Revolution“.</p>	<p>دا د اوږدې او سختې شخړې د یادولو ورځ ده. دوی د صنعتي کیدو سره پیل کړل، لومړی په انګلستان کې - د "صنعتي انقلاب" په نوم یادېږي.</p>
<p>Dort, dem südlichen Teil des heutigen Großbritanniens, änderte sich vor bald 300 Jahren die Wirtschaft sehr stark.</p>	<p>هلته، د هغه څه جنوبي برخه چې اوس د بریتانیا لوی دی، اقتصاد نږدې 300 کاله دمخه په ډراماتیک ډول بدل شو.</p>
<p>Die eine Ursache waren rasch verfügbare Rohstoffe, vor allem Kohle und Eisen. Die andere waren Erfindungen von Maschinen, die händische Arbeiten besser und schneller ausführen konnten, wie die Dampfmaschine, der mechanische Webstuhl, Werkzeugmaschinen usw.</p>	<p>یو لامل یې د خامو موادو په ځانګړې توګه د ډبرو سکرو او اوسپنې په چټکۍ سره شتون درلود. بل د ماشینونو اختراع وه چې کولی شي لاسي کارونه په ښه او چټکه توګه ترسره کړي، لکه د بهاپ انجن، میخانیکي لوم، ماشین آلات او نور.</p>
<p>Das hatte tief gehende Auswirkungen auf die Gesellschaft. Es entstanden große Gruppen von Personen, die nicht mehr in der Landwirtschaft sondern in den neuen Fabriken an den Maschinen arbeiteten – die „Arbeiter“</p>	<p>دا په ټولنه باندې ژوره اغیزه درلوده. د خلکو لویې ډلې راڅرګندې شوې چې نور یې د کرنې په ماشینونو کې کار نه کاوه مګر "په نویو فابریکو کې - "کارگران</p>
<p>Die Arbeit war hart. Die Fabriksbesitzer hatten eine kaum eingeschränkte Herrschaft. Die Löhne waren gering. Einen Schutz der Gesundheit, Unterstützung bei Krankheit oder bei einem Unfall gab es kaum. Und auch kleine Kinder mußten schwer arbeiten.</p>	<p>کار سخت وو. د فابریکو خاوندانو د دوی په واکمنۍ کې سخت محدودیتونه درلودل. معاشونه کم وو. د ناروغۍ یا حادثې په صورت کې په سختۍ سره د روغتیا ساتنه یا ملاتړ شتون درلود. او حتی کوچني ماشومان باید سخت کار وکړي.</p>

<p>Das empfanden zunächst Einzelne als Unrecht, denen sich dann viele gleichgesinnte Betroffene anschlossen.</p> <p>Man forderte faire Löhne, Begrenzung der Arbeitszeit auf acht Stunden am Tag, einen arbeitsfreien Sonntag, Schutz der Gesundheit und vor Gefahren durch die Maschinen.</p>	<p>په پیل کې، ځینو اشخاصو دا غیر عادلانه گڼله، مگر ډیری ورته فکر لرونکي خلک بیا یوځای شول.</p> <p>دوی د عادلانه معاش، د ورځې تر اتو ساعتونو پورې د کاري ساعتونو محدودیت، د یکشنبې څخه پاک کار، او د روغتیا ساتنه او د ماشینونو لخوا د خطرونو غوښتنه وکړه.</p>
<p>Das wollten jedoch die meisten Fabrikanten nicht zugestehen. Sie fürchteten um ihre Gewinne.</p> <p>Auch viele Mächtige in der Politik lehnten das ab, denn sie wollten ihre Macht nicht teilen.</p>	<p>په هر صورت، ډیری تولید کونکي نه غوښتل دا ومني. دوی د خپلو گټو لپاره ویره درلوده.</p> <p>په سیاست کې ډېرو زورواکو هم دا خبره رد کړه ځکه دوی نه غوښتل چې خپل واک شریک کړي.</p>
<p>Der Druck der fordernden Arbeiter stieg jedoch.</p> <p>Sie gründeten Gewerkschaften als Vertreter ihrer Interessen, um ihre Forderungen besser durchsetzen zu können.</p>	<p>په هر صورت، د غوښتونکو کارگرانو فشار زیات شو.</p> <p>دوی د خپلو غوښتنو د بڼه پلي کولو لپاره د دوی د گټو استازیتوب کولو لپاره د سوداگری اتحادیې تاسیس کړې.</p>
<p>Es kam zu großen Demonstrationen, zu starken Auseinandersetzungen auf den Straßen, oft mit der Polizei.</p>	<p>په سرکونو کې لویې مظاهري او سختې نښتې وشوې، ډیری وختونه د پولیسو سره.</p>
<p>Die Proteste fanden bald in vielen Staaten statt.</p> <p>Eine sehr starke gewaltfreie Möglichkeit, um bei Verhandlungen Druck zu erhöhen, ist das Verweigern der Arbeit, der Arbeitskampf, der Streik.</p> <p>„to strike“ – englisch für „die Arbeit einstellen, schlagen“</p>	<p>لاریونونه ډیر ژر په ډیری ایالتونو کې ترسره شول.</p> <p>په خبرو اترو کې د فشار د زیاتولو لپاره خورا قوي غیر متشدد لاره د کار کولو څخه انکار کول، د کارگرانو شخړه اخیستل، اعتصاب کول دي.</p> <p>اعتصاب کول - انگلیسي لپاره "د کار" "بندول، اعتصاب کول"</p>
<p>Der erste Mai war traditionell ein Stichtag, an dem Arbeitsverhältnisse beendet, Wohnorte gewechselt oder neue Arbeitsstellen angenommen wurden.</p>	<p>د می لومړۍ نیټه په دودیز ډول یوه وروستی نیټه وه چې پکې د کار اړیکې پای ته رسیدلې، د اوسیدو ځایونه بدل شوي یا نوي دندې منل شوي.</p>
<p>Daher fanden an diesem Tag Kundgebungen der Arbeiterschaft statt.</p> <p>In der Folge erklärte man diesen Tag zu einem gesetzlichen Feiertag.</p> <p>Daher arbeiten am Tag der Arbeit nur Wenige ;-)</p>	<p>له همدې امله په هغه ورځ د کارگرانو لاریونونه وشول.</p> <p>د پایلې په توگه، دا ورځ عمومي رخصتي اعلان شوه.</p> <p>له همدې امله یوازې یو څو کسان د کار په ورځ کار کوي.</p>

<p>Heute veranstalten verschiedene politische Parteien in Erinnerung an diese historischen Entwicklungen Versammlungen und Umzüge. Sehr große Tradition hat der Aufmarsch der SPÖ in Wien mit vielen Gruppen.</p>	<p>نن ورځ ، مختلف سياسي گوندونه د دې تاريخي پرمختگونو د يادولو لپاره لاريونونه او پريږدونه کوي. مارچ SPÖ په وينا کي د پيری ډلو سره د خورا اوږد دود لري.</p>
<p>Sie erinnern daran, daß Fairneß, Freiheit und Solidarität nicht selbstverständlich sind.</p>	<p>دوی مور ته یادونه کوي چې عادلانه، آزادي او پيوستون د منلو وړ نه دی.</p>

<p>Weitere Informationen sind hier zu finden:</p>	<p>نور معلومات دلته موندلی شئ:</p>
<p>Tag der Arbeit steht für folgende Gedenktage der Arbeiterbewegung:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erster Mai am 1. Mai in Europa, Lateinamerika und Teilen von Asien und Afrika; • internationaler EuroMayDay, der auf unsichere und schwierige, unfaire Umstände von Arbeit und Leben hinweisen will; • Labor Day im September, Oktober oder März in den Vereinigten Staaten, Kanada, Australien und Neuseeland; • Tag des Dankes für die Arbeit am 23. November in Japan <p>ويکيپيډيا: 1 مايو – د کاريگر ورځ</p>	<p>د کارگر ورځ د کارگر غورځنگ د يادښت لاندې ورځې په نښه کوي:</p> <ul style="list-style-type: none"> • د می ورځ په اروپا، لاتيني امريکا او د اسيا او افريقا په ځينو برخو کې؛ • نړيواله ورځ، چې موخه EuroMayDay د يې د کار او ژوند ناڅرگند او ستونزمن، غير عادلانه شرايط روښانه کول دي. • د کار ورځ په سپتمبر، اکتوبر يا مارچ کې په متحده ايالاتو، کاناډا، استراليا او نيوزيلينډ کې؛ • د نومبر په ۲۳ په جاپان کې د شکراني ورځ <p>International Workers' Day</p>

Höre dir den Text an (MP3)
متن ته غورځی

diese Seite / دا پاڼه

zur Kapitelseite verschiedene Texte ...
د څپرکي په پاڼه کې مختلف متنونه

Die Auseinandersetzung sich mit jemandem / mit etwas auseinandersetzen	مقابله د یو چا سره معامله کول د یو څه سره معامله کول
die Industrie die Industrialisierung	صنعت صنعتي کول
die industrielle Revolution	صنعتي انقلاب
der Rohstoff	خام مواد
die Dampfmaschine der mechanische Webstuhl	د بخار انجن میخانیکي لوم
das Werkzeug die Werkzeugmaschine	وسيله د ماشین وسیله
die Auswirkung etwas wirkt sich aus	اغیز یو څه اغیزه لري
die Gemeinschaft die Solidarität	ټولنه پیوستون
die Gewerkschaft der Gewerkschaftsbund (ÖGB)	اتحادیه د سوداګرۍ اتحاديې فدراسیون
die Kundgebung der Umzug der Aufmarsch	لاریون حرکت مارچ
die Demonstration der Protest	مظاهره لاریون
der Arbeitskampf der Streik	صنعتي شخړه اعتصاب
der Stichtag	وروستۍ نېټه
das Arbeitsverhältnis das Vertragsverhältnis	د کار اړیکه قراردادي اړیکه
der Arbeiter / die Arbeiterin die Arbeiterschaft	کارګر کاري ځواک
der gesetzliche Feiertag	عامه رخصتي

Höre dir die Wörter an (MP3)
استمع الى الكلمات

diese Seite / دا پاڼه

zur Kapitelseite verschiedene Texte ...
د څپرکي په پاڼه کې مختلف متنونه